

SPECIALIZAČNÍ NÁPLŇ

v oboru

KLINICKÁ LOGOPEDIE

1. Cíl specializační přípravy

Cílem specializační přípravy v oboru klinická logopedie je získání teoretických znalostí a praktických dovedností v oblasti prevence, diagnostiky, edukace, reedukace a rehabilitace v oblasti řečové komunikace. Absolvent přípravy má hluboké teoretické a praktické znalosti ve fyziologii a patologii orgánů řeči a sluchu, dokonale ovládá pedagogické metodiky týkající se sluchových vad a poruch vývoje řeči, problematiku integrace pacientů a speciálního školství. Je dobře seznámen se základy souvisejících lékařských oborů (zejména foniatrie, dětské neurologie a psychiatrie) a zdravotnickou legislativou. Je oprávněn samostatně pracovat v oboru logopedie ve zdravotnictví.

2. Požadavky na specializační přípravu

Podmínkou k zařazení do oboru klinická logopedie je absolvování magisterského studia oboru speciální pedagogika na pedagogických fakultách, ukončeného státní zkouškou z logopedie (od r. 1996 i surdopedie) a obhájení diplomové práce z tohoto oboru. Do oboru může být uchazeč zařazen po 6měsíční praxi ve zdravotnickém zařízení pod vedením klinického logopeda.

Celková délka specializační přípravy je minimálně *30 měsíců* v pracovním úvazku 1,0 , včetně úvodní 6měsíční praxe, z toho:

- a) povinná praxe v oboru
24 měsíců na odborném pracovišti pod vedením zkušeného klinického logopeda
- b) povinná doplňková praxe
3 měsíce na pracovišti IPVZ /logopedie a foniatrie/
2 týdny na lůžkovém foniatrickém pracovišti
- c) doporučená doplňková praxe
1 měsíc neurologie
1 měsíc dětská psychiatrie či psychologie
2 týdny návštěvy oddělení plastické chirurgie, rehabilitace, ORL, pediatrie a geriatric

d) účast na vzdělávacích aktivitách

- povinné specializační stáže IPVZ - celkem 12 týdnů
- povinná účast na kurzech a stážích IPVZ - 1 týden
- povinný kurz *Neodkladná první pomoc* – 3 dny
- povinný seminář *Veřejné zdravotnictví a zdravotnické právo* - 1 den
- doporučeny kurzy a semináře pořádané IPVZ, AKL ČR, ČLS JEP aj.

3. Rozsah požadovaných teoretických znalostí a praktických dovedností

a) v oblasti poruch hlasu:

- fyziologie mluvního a zpěvního hlasu
- základní rozdělení poruch hlasu
- prevence poruch hlasu a principy hlasové hygieny u dětí a dospělých
- hlas v edukaci a rehabilitaci poruch řeči a vad sluchu

b) v oblasti poruch řeči

- vývoj dětské řeči
- koordinace řečových funkcí CNS, dominance a lateralita funkcí
- fyziologie a patofyziologie tvorby hlásek, česká fonetika a fonologie
- poruchy vývoje řeči (opožděný vývoj řeči, dysfazie)
- poruchy vývoje mluvních funkcí (dyslalie, palatolalie, rhinolalie)
- symptomatické poruchy řeči u organických poruch CNS (DMO, LMD, dysarthrie)
- poruchy gnostických a fatických funkcí, poruchy plynulosti řeči (koktavost, tumultus sermonis)
- poruchy vývoje poznávacích činností (dyslexie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, dysgnozie, dysmuzie)
- poruchy řeči při psychiatrických onemocněních, při organických změnách mluvidel a poruchy řeči u pacientů s kombinovanými vadami

c) v oblasti sluchových vad

- základy anatomie a fyziologie sluchového ústrojí
- vztah sluchu a řeči ve vývoji a v pozdějším životě
- přehled onemocnění sluchového ústrojí včetně vrozených vad
- typy sluchových poruch a vad
- základy diagnostiky - audiometrie tónová i slovní, objektivní audiometrie
- základy sluchové protetiky - sluchadla, kochleární implantáty
- reedukace a edukace sluchu a řeči u sluchových vad, včetně využití náhradních komunikačních smyslů

d) v oblasti technických dovedností:

- technika zvukového záznamu a jeho fonetický přepis, základy práce s audiovizuálními a elektroakustickými přístroji a pomůckami
- praktické ovládání sluchadel, počítačové techniky a softwarového vybavení

e) v oblasti pedagogických a organizačních znalostí:

- organizace práce logopedické ambulance, principy týmové práce, vedení zdravotnické dokumentace, depistáž a dispenzarizace vad řeči a sluchu
- znalosti typu a sítě speciálních školských a zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče a možnosti rekvalifikace osob s vadami řeči, sluchu a s kombinovanými vadami

f) praktické dovednosti:

- speciální vyšetřovací metody - slovní zásoba, lingvistická struktura řeči, jemná motorika, lateralita, fonemický sluch, fatické funkce, percepční kognitivní schopnosti, schopnost odezírání, hudební sluch a ev. další testy
- edukační, reedukační a rehabilitační metodiky užívané u poruch a vad řeči a sluchu
- technické dovednosti (viz d)
- logopedické vyšetření pacienta.

4. Hodnocení specializační přípravy

1) Průběžné hodnocení školitelem - záznam o absolvované praxi, konkrétních činnostech, prováděných na pracovišti.

2) Předpoklady přístupu ke zkoušce

- absolvování povinných školicích praxí
- předložení zpracovaných 3 kazuistik včetně dokumentace.

3) Vlastní závěrečná zkouška

- a) teoretická část - 3 odborné otázky, z toho 1 týkající se tématu předložených kazuistik (včetně aplikace základních znalostí zdravotnické legislativy)
- b) praktická část - vyšetření pacienta a praktické předvedení vhodných logopedických metodik úpravy.

5. Charakteristika činnosti

Klinický logoped je zdravotnickým vysokoškolským pracovníkem - nelékařem, který je oprávněn samostatně zajišťovat specializovanou péči o děti a dospělé s poruchami a vadami komunikačního procesu. Rehabilitačními metodami navazuje na lékařskou diagnostiku a terapii.

6. Seznam doporučené literatury

1. CSEFALVAY, J.: *Afaziológia pre klinickú prax*. Bratislava, 1996
2. DVOŘÁK, J.: *Logopedický slovník*. Logopaedica clinica , Žďár n/S., 1998
3. JAMBŮREK, B.: *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Septima, Praha, 1998
4. JANOTOVÁ, N., ŘEHÁKOVÁ, K.: *Surdopedie*. SPN, Praha, 1990
5. JEDLIČKA, P., NEBUDOVÁ, J.: *Neurologie*. Avicenum, Praha, 1990
6. KEREKRETIOVÁ, A.: *Palatolália*. UK Bratislava, 1997
7. LECHTA, V.: *Logopedické repetitório*. SPN, Bratislava, 1990
8. LECHTA, V.: *Symptomatické poruchy řeči u dětí*. UK Bratislava, 2000
9. LECHTA, V.: *Diagnostika narušenej komunikačnej schopnosti*. Osveta Martin, 1995
10. PREISS, M. a kol.: *Klinická neuropsychologie*. Grada, Praha, 1998
11. PULDA, M.: *Včasná sluchově-řečová výchova malých sluchově postižených dětí*. MU, Brno, 1996
12. MATĚJČEK, Z.: *Dyslexie*. SPN Praha, 1988
13. MIKULAJOVÁ, M., RAFAJDUSOVÁ, I.: *Vývinová dysfázia*. VI. nákladem, Bratislava, 1993
14. MIMROVÁ, M.: *Afazie*. Triton, Praha, 1997
15. NEUBAUER, K.: *Poruchy řečové komunikace u dospělých osob*. AKL ČR, Praha, 1997
16. NOVÁK, A.: *Foniatrie a pedaudiologie*. VI. nákladem, Praha, 1994 - dosud vyšlé díly
17. OHNESORG, K.: *Fonetika pro logopedy*. SPN, Praha, 1974
18. ŘÍČAN, P. a kol.: *Dětská klinická psychologie*. Grada, Praha, 1997
19. SOVÁK, M.: *Uvedení do logopedie*. SPN, Praha, 1978 a další vydání
20. SOVÁK, M.: *Defektologický slovník*. SPN, Praha, 1978
21. SVOBODOVÁ, K.: *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem*. Septima, Praha, 1997
22. ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I., a kol.: *Základy klinické logopedie*. Portál, Praha, 2001
23. VOHRADNÍK, M.: *Poruchy řečové komunikace u velofaryngeální insuficience*. Scriptorium, Praha, 2001